

Міністерство освіти і науки України
Полтавський державний педагогічний університет
імені В.Г.Короленка
Факультет філології та журналістики
Кафедра англійської філології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної роботи

_____ “ ____ ” _____ 20__ р.

Програма з навчальної дисципліни

**Методика викладання іноземної (англійської) мови
у середніх загальноосвітніх закладах**

Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр

Галузь знань: 0203. Гуманітарні науки

Напрямок підготовки: “6.010100. Педагогіка і методика середньої освіти. Українська мова і література. Мова і література (англійська, німецька)”

Курс навчання: IV. **Семестр:** 7

Укладач: доц. **Копач Олена Олександрівна**

Полтава – 2009

УДК 811.111:373.5(072)

ББК 74.268.13(Англ)

Методика викладання іноземної (англійської) мови у середніх загальноосвітніх закладах. Програма навчальної дисципліни. – Полтавський державний педагогічний університет імені В.Г.Короленка, 2009. – 12 с.

Укладач авторської програми: Копач Олена Олександрівна канд. філол. наук, доцент

Рецензенти:

Самохіна В.О., кандидат філологічних наук, професор, завідувач кафедри англійської філології ХНУ ім. В.Н.Каразіна;

Ищенко В.Л., кандидат філологічних наук, завідувач кафедри ділової мови ПУСКУ;

Воскобойник В.І., кандидат філологічних наук, завідувач кафедри іноземних мов ПУСКУ.

**Затверджено вченою радою (повна назва установи)
Протокол №3 від “29” жовтня 2009 р.**

1. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс: підготовка (бакалаврів, магістрів, підвищення кваліфікації)	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідних ECST: 3 Кількість модулів: 3 Загальна кількість годин: 108 Кількість тижневих годин: 2	Шифр та назва напрямку: 0203. Гуманітарні науки Шифр та назва спеціальності: 6.010100. Педагогіка і методика середньої освіти. Українська мова і література. Мова і література (англійська) Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Нормативна дисципліна у відповідності до навчального плану Рік підготовки: 4 Семестр: 7 Лекції (теоретична підготовка): 20 годин Семінари: 20 годин Лабораторні: 14 годин Самостійна робота: 27 годин Індивідуальна робота: 27 годин Вид контролю: екзамен

Програма розрахована на базовий курс методики та призначена для студентів 4 курсу спеціальності “6.010100. Педагогіка і методика середньої освіти. Українська мова і література. Мова і література (англійська, німецька)”. Вона являє собою основу для підготовки майбутніх викладачів іноземної мови до педагогічної діяльності в середній загальноосвітній школі.

Програмою передбачено вивчення студентами питань загальнометодичного характеру, системи навчання іноземної мови та комунікативного підходу, організації та забезпечення процесу навчання іноземної мови в середніх навчальних закладах.

Під час вивчення курсу студенти опановують особливості навчання іноземних мов на різних етапах, типи та структуру уроків, планування навчального процесу на основі опрацювання студентами вітчизняної та зарубіжної методичної літератури.

Зміст курсу побудований з урахуванням результатів новітніх досліджень і сучасних досягнень в галузі психології, психолінгвістики, методики, педагогіки, а також вимог і сучасних підходів до навчання іноземних мов, викладених у державних документах і документах Ради Європи, в яких висвітлено досвід викладання іноземних мов як у вітчизняній, так і зарубіжній школі.

Мета курсу – ознайомити майбутніх викладачів із закономірностями процесу навчання іноземних мов, стратегічними напрямами навчання іноземних мов на практиці та забезпечити можливість найефективнішого засвоєння навчального матеріалу.

Завданнями курсу є:

- аналіз підходів до навчання іноземній мові як засобу міжнародного спілкування, прийняті у вітчизняній та зарубіжній практиках;
- ознайомлення студентів з основами методики навчання іноземної мови у контексті формування іншомовної комунікативної компетенції;
- вивчення питань, пов'язаних з існуючими формами контролю мовних, мовленнєвих та соціокультурних навичок з урахуванням національних вимог у світлі сучасних тенденцій оновлення змісту іншомовної освіти;
- ознайомлення студентів з вимогами планування, проведення, аналізу та самоаналізу уроків з іноземної мови у світлі сучасних вимог;
- навчання моделюванню типових ситуацій навчального спілкування;
- визначення критеріїв аналізу сучасних вітчизняних та зарубіжних навчальних посібників, розрахованих на різні етапи та умови навчання іноземній мові у школі.

Дисципліна вивчається у 7 семестрі. Семінарські та лабораторні заняття базуються на тематиці лекційного курсу. Семінари розраховані як на закріплення теоретичних знань, так й на формування професійно-методичних навичок й умінь. На заняттях моделюються типові ситуації навчального спілкування, різні форми роботи: фронтальний, груповий, парний, індивідуальний, що дає змогу зробити заняття більш конкретним та практично орієнтованими.

У процесі вивчення розділів та тем курсу студенти складають методичні розробки, які є обов'язковою частиною модульної контрольної роботи та складовою частиною екзамену. Розробки містять:

- фрагменти уроків з навчання аспектам мови й видам мовленнєвої діяльності;
- зразки контрольних й тестових завдань;
- планування уроків на молодшому, середньому та старшому етапах навчання іноземної мови у школі,
- тематичне планування серії уроків,
- розгорнутий конспект уроку з іноземної мови.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

Аспекти навчання іноземної мови.

Тема 1. Фонетичний аспект навчання іноземної мови

Роль фонетичних навичок у процесі формування іншомовної комунікативної компетенції. Мета і завдання, особливості роботи по формуванню даних навичок, обумовлених характером аудиторії, навчального курсу. Слуховимовні та ритміко-інтонаційні навички. Типології помилок. Сутність акустичного, артикуляційного та диференційованого підходу до навчання фонетиці. Сутність фонетичної зарядки, її мета і місце на уроці іноземної мови.

Тема 2. Лексичний аспект навчання іноземної мови.

Роль лексичних навичок у формуванні іншомовної комунікативної компетенції. Труднощі, пов'язані з формою, значенням, вживанням слів, шляхи їх мінімізації. Засоби ознайомлення з ЛО. Система лексичних вправ, спрямована на встановлення зв'язків слова. Семантичне поле і фактори, що

визначають його динаміку. Лексичні ігри на уроках ІМ, їх роль та значення. Контроль рівня сформованості лексичних навичок.

Тема 3. Граматичний аспект навчання іноземної мови

Граматичні навички у процесі формування іншомовної комунікативної компетенції. Сутність імпліцитного, експліцитного, диференційованого підходу до формування граматичних навичок. Типологія граматичних помилок. Мета використання граматичних ігор на уроці ІМ. Форми контролю сформованості граматичних навичок.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

Навчання видам мовленнєвої діяльності

Тема 1. Навчання аудіюванню.

Аудіювання та його роль в практичному оволодінні іноземною мовою. Аудіювання як засіб навчання. Основні механізми аудіювання й способи їх формування. Типологія труднощів при аудіюванні. Етапи роботи з аудіотекстом. Зміст і структура тестових завдань з аудіювання.

Тема 2. Навчання читанню.

Читання як мета і засіб навчання іноземної мови. Етапи навчання читання. Види читання. Текст та етапи роботи з текстом. Способи контролю сформованості навичок й умінь читання.

Тема 3. Навчання говорінню.

Форми мовлення та форми спілкування. Умови породження мовлення. Реальні, умовні, проблемні ситуації, способи їх створення на уроці. Монолог і діалог, їх різновиди та характеристики. Способи навчання говорінню. Роль опор при навчанні говорінню. Контроль сформованості вмінь говоріння.

Тема 4. Навчання письму.

Письмо та писемне мовлення. Навчання письму як мета і засіб навчання іноземної мови. Етапи сформованості навичок письмового спілкування. Навчання графіці, орфографії, та власне письмовому мовленню. Види письмового контролю.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3

Урок іноземної мови

Тема 1. Контроль у навчанні іноземних мов.

Види контролю знань, умінь, навичок. Основні об'єкти контролю. Функції контролю ЗУН з іноземної мови. Тест як специфічна форма контролю.

Тема 2. Зміст сучасного уроку з іноземної мови.

Методичний зміст сучасного уроку ІМ. Основні риси сучасного уроку ІМ. Схема аналізу уроку. Ролі вчителя та учня, різні моделі їх взаємодії. Особливості використання різних форм роботи. Способи виправлення помилок. Дисципліна на уроці. Складання плану уроку.

Тема 3. Сучасні НМК для різних етапів навчання іноземної мови.

Вітчизняні та зарубіжні НМК для різних етапів навчання. Відповідність НМК індивідуально-віковим особливостям учнів. Компоненти НМК.

СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ 3 КУРСУ

	Кількість годин, відведених на:				
	Лекції	Семін. заняття	Лаб. заняття	Самост. роботу	Індивід. роботу
Змістовий модуль 1					
Тема 1. Фонетичний аспект навчання іноземної мови	2	2	2	2	3
Тема 2. Лексичний аспект навчання іноземної мови	2	2	1	3	3
Тема 3. Граматичний аспект навчання іноземної мови	2	2	1	3	3
Змістовий модуль 2					
Тема 1. Навчання аудіюванню	2	2	2	3	3
Тема 2. Навчання читанню	2	2	2	3	3
Тема 3. Навчання говорінню	2	2	2	3	3
Тема 4. Навчання письму	2	2	2	2	3
Змістовий модуль 3					
Тема 1. Контроль у навчанні іноземних мов	2	2	-	3	3
Тема 2. Зміст сучасного уроку з іноземної мови	2	2	2	3	3
Тема 3. Сучасні НМК для різних етапів навчання іноземної мови	2	2	-	2	3

ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Теми семінарських занять	Кількість годин
Модуль 1		
1.	Фонетичний аспект навчання іноземної мови	2
2.	Лексичний аспект навчання іноземної мови	2
3.	Граматичний аспект навчання іноземної мови	2
Модуль 2		
1.	Навчання аудіюванню	2
2.	Навчання читанню	2
3.	Навчання говорінню	2
4.	Навчання письму	2
Модуль 3		
1.	Контроль у навчанні іноземних мов	2
2.	Зміст сучасного уроку з іноземної мови	2
3.	Сучасні НМК для різних етапів навчання іноземної мови	2

ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Теми лабораторних занять	Кількість годин
Модуль 1		
1.	Фонетичний аспект навчання іноземної мови	2
2.	Лексичний аспект навчання іноземної мови	1
3.	Граматичний аспект навчання іноземної мови	1
Модуль 2		
1.	Навчання аудіюванню	2
2.	Навчання читанню	2
3.	Навчання говорінню	2
4.	Навчання письму	2
Модуль 3		
1.	Зміст сучасного уроку з іноземної мови	2

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Зміст завдання	Кількість годин
Модуль 1		
1.	Складення фонетичної зарядки для початкового, середнього та старшого етапу навчання іноземній мові з визначеною метою (на матеріалі вивчення конкретної теми з іноземної мови).	2
2.	Розробка фрагменту уроку (ознайомлення з конкретною групою слів). Складення тестових завдань на контроль лексичних навичок.	3
3.	Підготовка фрагменту уроку з ознайомлення з новим граматичним матеріалом та його тренування. Укладання списку граматичних явищ, які не можна пояснити індуктивно, які викликають найбільшу складність в учнів. Складення зразків тестових завдань на контроль граматичних навичок.	3
Модуль 2		
1.	Складення фрагменту уроку по роботі з аудіо текстом на конкретному прикладі. Складення тесту на контроль розуміння тексту.	3
2.	Складання фрагменту уроку по роботі з текстом. Підбірка системи вправ.	3
3.	Складення фрагменту уроку по формуванню монологічних/діалогічних вмінь на основі тексту й без нього.	3
4.	Розробка пам'яток складення плану твору, написання рецензії, розповіді за малюнком.	2
Модуль 3		
1.	Розробка тесту для контролю ЗУН (лексичних, граматичних тощо).	3
2.	Складення тематичного та поурочного планів уроків для початкового /середнього /старшого етапу навчання іноземної мови.	3
3.	Написання рецензії на НМК.	2

**ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНЕ ЗАВДАННЯ,
НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЕКТ**

№ з/п	Зміст завдання	Кількість годин
Модуль 1		
1.	Конспектування вимог до рівня знань з іноземної мови та рекомендацій Ради Європи щодо навчання іноземних мов.	9
Модуль 2		
2.	Написання доповіді на одну з запропонованих тем: “Принципи особистісного та колективного спілкування”, “Наочні та навчальні матеріали та їх викладання”, “Навчальні мовні ігри, їх види та використання”.	9
Модуль 3		
3.	Написання розгорнутого конспекту уроку для початкових / середніх / старших класів.	9

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЩО ПРИСВОЮЮТЬСЯ СТУДЕНТАМ

Поточний контроль			Індивідуальне завдання	Підсумковий контроль	Сума
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Змістовий модуль 3	20	40	100
13	14	13			
40					

Шкала оцінювання:

Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за бальною шкалою, що використовується в ПДПУ	Оцінка за національною шкалою
A	90-100	відмінно
B	83-89	добре
C	75-82	
D	68-74	
E	60-67	задовільно
FX	35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
F	0-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом

ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Бабинская П. Практический курс методики преподавания иностранных языков / П. Бабинская – Минск : ТетраСистемс, 2003.
2. Вайнсбурд М., Блохина С. Обучение пониманию иноязычного текста при чтении как поисковой деятельности / М. Вайнсбурд, С. Блохина // ИЯШ. – 1997. – № 1, 2.
3. Гапонова С. Сучасні методики викладання іноземних мови за рубежом / С. Гапонова // ІМ. – 1998. – № 1. – С. 24-31.
4. Громова Л. Аудио-визуальный метод и практика его применения / Л.Громова. – М. : Высшая школа, 1977.
5. Елухина Н. Обучение слушанию иноязычной речи. / Н. Елухина // ИЯШ. – 1996. – № 5.

6. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах. Підручник / [сост. С. Ніколаєва]. – К. : Ленвіт, 2002.
7. Мильруд Р., Максимова И. Современные концептуальные принципы коммуникативного обучения иностранным языкам / Р. Мильруд, И. Максимова // ИЯШ. – 2000. – № 4. – С. 9-16, № 5. – С. 17-22.
8. Морська Л. Теорія та практика методики навчання англійської мови / Л. Морська. – Тернопіль : Астон, 2003.
9. Пальмер Г. Устный метод обучения иностранным языкам / Г. Пальмер. – М.: Просвещение, 1961.
10. Пассов Е. Основы коммуникативной методики / Е. Пассов. – М. : Русский язык, 1989.
11. Пассов Е. Урок иностранного языка в средней школе / Е. Пассов. – М. : Просвещение, 1988.
12. Рогова Г., Рабинович Ф., Сахарова Т. Методика обучения иностранным языкам в средней школе / Г. Рогова, Ф. Рабинович, Т. Сахарова. – М. : Просвещение, 1991.
13. Тарнопольський О. Методика навчання іншомовної мовленнєвої діяльності у вищому мовному закладі освіти: навчальний посібник / Тарнопольський О. – К. : Фірма “ІНКОС”, 2006.

Додаткова

1. Елухина Н., Сахарова Т. Проектная методика обучения английскому языку / Н. Елухина, Т. Сахарова // ИЯШ. – 1991. – № 3.
2. Калинкина С. К концепции обучения монологическому высказыванию / С. Калинкина // ИЯШ. – 1991. – № 1.
3. Меркулова И. Система проблемных заданий к обучению чтению / И. Меркулова // ИЯШ. – 1996. – № 6.
4. Ніколаєва С. Концепція підготовки вчителя іноземної мови / С. Ніколаєва // ІМ. – 1995. – № 3-4. – С. 5-11.
5. Основные направления в методике преподавания иностранных языков в 19-20 вв. / [сост. И. Рахманова]. – М. : Педагогика, 1972.
6. Brown H. Principles of Language Learning and Teaching / H. Brown. – L. : Prentice Hall, 1987.
7. Richards J. Rodgers T. Approaches and Methods in Language Teaching: a Description and Analysis / J. Richards. T. Rodgers. – Cambridge : Cambridge Univ. Press, 1991.

